

Олександр Костів,
аспірант НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7147-4287>

ОСОБЛИВОСТІ ДОБРОВІЛЬНОГО КОЛЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ МАЙНОВИМИ АВТОРСЬКИМИ ТА (АБО) СУМІЖНИМИ ПРАВАМИ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ПРАКТИКА ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ

Стаття присвячена дослідженню особливостей добровільного колективного управління майновими авторськими та (або) суміжними правами, нормативно-правовому регулюванню зазначеної сфери відносин та практиці його впровадження. Проаналізовано вимоги до організацій, які можуть здійснювати добровільне управління, а також правові підстави набуття ними прав на здійснення такого управління. Встановлені також відмінності між добровільним та розширеним і обов'язковим колективним управлінням.

Ключові слова: авторське право і суміжні права, колективне управління, добровільне колективне управління, правовласник.

Kostiv O.

Peculiarities of voluntary collective management of property copyrights and (or) related rights: normative legal regulation and practice of its implementation.

The article is devoted to the research of the peculiarities of voluntary collective management of property copyrights and (or) related rights, normative legal regulation of the specified sphere of relations and practice of its implementation. The requirements to the organizations which can carry out voluntary management, and also the legal bases of acquisition by them of the rights to implementation of such management are analyzed. The differences between voluntary and extended and compulsory collective management are established.

During the research, the following conclusions are made:

After the adoption of the special Law of Ukraine "On effective management of property rights of copyright holders in the field of copyright and (or) related rights" voluntary management has become one of the three types of collective management;

Its implementation takes place on a contractual basis exclusively in respect of property rights, which are transferred by the right holders to the management and included in the relevant catalogs of organizations;

Voluntary management is carried out by a public association with the status of a legal entity, registered in a non-profit institution, founded exclusively by right holders, whose activities are aimed at collective management of property rights to copyright and (or) related rights;

Areas covered by voluntary management include all areas except those designated for compulsory and extended management. Moreover, the spheres of voluntary and extended management may overlap;

An important guarantee for the right holder is the introduction by the legislator of the right to revoke property rights from management in whole or in part. Thus, a competitive market between organizations is formed. This will increase their efficiency;

To restore the definition of a collective management agreement, which was removed from the law on copyright but not included in the law on effective management, we propose to supplement Art. 1 by the specified definition.

Accordingly, the collective management agreement is proposed to be understood as an agreement that regulates the relationship between right holders and relevant collective management organizations, which authorize managers to act on their behalf in relations with users of the objects of intellectual activity on: approval of the amount of remuneration, conclusion of agreements with users on the use of rights transferred to management; collection, distribution and payment of the collected remuneration for the use of such objects to the right holders whose rights they manage; taking actions necessary to protect the rights managed by the organization of collective management, including going to court to protect the rights of right holders in accordance with the statutory powers and instructions.

Further development of research in the field of voluntary governance may involve a clearer definition of the

legal and procedural status of organizations that manage rights.

Keywords: *copyright and related rights, collective management, voluntary collective management, right holder.*

Постановка проблеми. Зважаючи, що станом на сьогодні в умовах значного технологічного прогресу, правовласники вже не в змозі відстежити усі випадки використання творів та об'єктів суміжних прав, а також зібрати винагороду за таке використання, виключно завдяки діяльності організацій колективного управління правами, як засвідчує іноземний досвід, це стало можливим. Йдеться про організації, що управляють на колективній основі майновими правами суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав і не мають на меті одержання прибутку [1].

Хоч історія становлення інституту колективного управління правами в Україні має практично три десятиліття, ефективною діяльністю таких організацій визнати складно. Кількох статей, які містились у розділі 4 Закону України «Про авторське право і суміжні права» для повноцінного правового їх регулювання було явно замало. Як вказують дослідники, актуальними до недавнього часу були «питання щодо поняття, форм, правової природи і місця колективного управління майновими авторськими і суміжними правами в системі способів розпорядження правами інтелектуальної власності» [2, с. 11]. На вирішення означених проблем і під впливом міжнародної спільноти у 2018 році був прийнятий Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав». Перший спеціальний закон у досліджуваній сфері, безумовно, суттєво змінив ситуацію із діяльністю організацій колективного управління правами. Та можливостей для його вдосконалення ще багато, відтак наукові дослідження в сфері колективного управління правами є і надалі актуальними і затребуваними.

Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» визначив три види колективного управління – добровільне, обов'язкове та розширене. Це вперше в національній практиці, оскільки до прийняття закону усю систему колективного управління слід було вважати добровільною. Суть її зводиться до того, що це «колективне управління, що здійснюється організаціями колективного управління, зареєстрованими у встановленому цим Законом порядку, виключно щодо об'єктів авторського права і (або) суміжних прав, включених до каталогу відповідної організації колективного управління» [3]. У порівнянні із іншими видами – це наймасштабніший вид управління із відсутніми будь-якими обмеженнями прав правовласників, які передають свої майнові права в управління організації. Попри те, воно має свої особливості, зумовлені оновленням законодавства у зазначеній сфері, а тому потребує якісного науково-практичного аналізу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В цивілістичній науці окремі аспекти інституту колективного управління правами представлені у дослідженнях таких вчених, як: О.В. Антонової, К.О. Афанасьєва, В.С. Дроб'язка, О.В. Жуваки, Ж.В. Завальної, Ю.М. Капіци, А.О. Кодинця, О.В. Коханоської, Р.А. Майданика, Л.Р. Майданик, А.В. Макаричева, О.П. Орлюк, Л.Д. Романадзе, О.П. Сергєєва, С.К. Ступака, Т.В. Федосенко, К.І. Федосенко, Р.Б. Шишки, О.В. Черкашиної та інших. Попри значну наукову цінність досліджень вказаних вчених, все ж варто зазначити, що виконувались вони в основному до прийняття спеціального закону в зазначеній сфері, а відтак не враховують змін, впроваджених законодавцем нещодавно. У зв'язку із зазначеним, дослідження усіх аспектів добровільного колективного управління є актуальним і вчасним.

Метою статті є дослідження особливостей добровільного колективного управління правами, зумовлених оновленням нормативно-правового регулювання та практикою його впровадження в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до ст. 1 Закону, «добровільне колективне управління – колективне управління, що здійснюється організаціями колективного управління, зареєстрованими у встановленому цим Законом порядку, виключно щодо об'єктів авторського права і (або) суміжних прав, включених до каталогу відповідної організації колективного управління» [3]. Розглянемо детальніше зазначену дефініцію.

Отож, добровільне колективне управління здійснюється організаціями колективного управління. Цією організацією нагадаємо є «громадське об'єднання зі статусом юридичної особи, зареєстроване в Установі, що не має на меті отримання прибутку, засноване виключно правовласниками, діяльність якого спрямована на колективне управління майновими правами на об'єкти авторського права і (або) суміжних прав» [3]. Уже із цього визначення вбачається подвійність реєстрації зазначених юридичних осіб. Тобто крім звичайної реєстрації, яку проходять усі без виключення юридичні особи, досліджувані організації зобов'язані зареєструватись ще й в Установі. Організації мають бути обов'язково неприбутковими, а тому законодавець окремо регламентує, що «Організації колективного управління не мають права провадити

підприємницьку діяльність і здійснюють лише господарську діяльність, що не має на меті одержання прибутку, з метою досягнення своїх статутних цілей» (п. 3 ст. 12 Закону). П. 10 ст. 5 навіть зазначає, що «Організації колективного управління не мають права:

1) використовувати в будь-який спосіб об'єкти авторського права і (або) суміжних прав, майнові права щодо яких передані їм для управління на колективній основі;

2) доручати здійснення обов'язкового чи розширеного колективного управління на території України іншим організаціям колективного управління або третім особам;

3) бути засновником або учасником суб'єктів підприємницької діяльності [3]. З цього робимо висновок, що законодавець доволі чітко визначає суть неприбутковості організації.

Засновниками організації колективного управління правами можуть бути виключно правовласники, якими є суб'єкти авторського права або суміжного права чи інші особи, крім організації колективного управління, які на підставі договору з суб'єктом авторського права і (або) суміжних прав чи згідно із законом мають право на отримання частки доходу від прав. До речі саме ця вимога до засновників не є новою, а основна ідея її впровадження полягала в тому, що саме правовласники мають найбільше досвіду в реалізації авторських та суміжних прав, саме вони знають усі можливості використання творів, а тому найкращим чином зможуть виконувати завдання, які передбачені статутом.

Добровільне колективне управління здійснюється виключно щодо об'єктів авторського права і (або) суміжних прав, включених до каталогу відповідної організації колективного управління. Зазначене слід розуміти наступним чином: законодавець вказаною нормою проводить чітке розмежування між видами колективного управління, адже лише в добровільному управлінні діяльність залежить від включення в каталоги об'єктів, при обов'язковому це значення не має, а при розширеному відбувається незалежно від їх наявності в каталозі організації колективного управління.

З приводу каталогів відповідних організацій, слід зазначити, що це є сукупність об'єктів авторського права і (або) суміжних прав, майновими правами на які управляє організація [3]. Тут слід також зазначити, що із 19 зареєстрованих на сьогодні організацій колективного управління правами, 16 має право здійснювати свою діяльність в будь-якій сфері добровільного колективного управління. Аби визначитись, що це за будь-які сфери, слід всього лиш виключити із загальної можливої списку ті, які відносяться до сфер обов'язкового та розширеного колективного управління.

Аналізуючи норми Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», можемо зауважити, що до сфер обов'язкового колективного управління належать:

1) право слідування щодо творів образотворчого мистецтва;

2) репрографічне відтворення творів та їх частин (уривків);

3) відтворення в домашніх умовах і в особистих цілях творів, виконань, зафіксованих у фонограмах, відеограмах, їх примірниках, а також аудіовізуальних творів та їх примірників;

4) кабельна ретрансляція об'єктів авторського права і (або) суміжних прав, крім прав організацій мовлення щодо їхніх власних програм (передач) мовлення.

Розширене колективне управління об'єктами авторського права і (або) суміжних прав здійснюється виключно в таких сферах:

1) публічне виконання музичних недраматичних творів з текстом і без тексту, включно з тими творами, що включені до складу аудіовізуальних творів;

2) публічне сповіщення музичних недраматичних творів з текстом і без тексту, включно з тими творами, що включені до складу аудіовізуальних творів, крім кабельної ретрансляції;

3) право на справедливий винагороду, спільну для виконавців та виробників фонограм (відеограм), за публічне виконання фонограм і зафіксованих у них виконань чи публічну демонстрацію відеограм і зафіксованих у них виконань, опублікованих для використання з комерційною метою;

4) право на справедливий винагороду, спільну для виконавців та виробників фонограм (відеограм), за публічне сповіщення фонограм і зафіксованих у них виконань, відеограм і зафіксованих у них виконань, опублікованих для використання з комерційною метою, крім кабельної ретрансляції [3]. Тобто, за винятком вказаних восьми сфер, добровільне колективне управління може покривати абсолютно всі інші сфери. І що важливо, із 16 зареєстрованих організацій на сферу добровільного управління, лише одна організація має чітко визначену закріплену за собою сферу – Всеукраїнська громадська організація «Сінема» добровільне колективне управління майновими правами суб'єктів авторського права в аудіовізуальній сфері [4]. Вказане означає, що на одну і ту ж сферу можуть претендувати різні організації, а відтак у правовласників

є право вибору між існуючими. П. 3 ст. 5 Закону встановлює, що «Правовласники мають право вільно обирати організацію колективного управління, яка буде управляти їхніми майновими правами, визначати, які саме майнові права і на які об'єкти авторського права і (або) суміжних прав передавати в управління, з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом» [3]. Це важлива гарантія для правовласників, оскільки створює здорову конкуренцію в зазначеній сфері відносин і лише ті організації, що найефективніше здійснюватимуть свою діяльність, можуть сподіватись на передання в управління значної кількості майнових прав.

У підтримку вказаного законодавець впровадив ще одну гарантію для правовласників – право вилучення своїх майнових прав повністю або в частині із управління організації. П. 6 ст. 5 встановлює, що «Правовласники мають право вилучити свої майнові права з управління організації колективного управління, крім випадків, передбачених цим Законом» [3]. Стосовно останніх випадків законодавець передбачає, що «Розширене колективне управління передбачає правоправовласників вилучити повністю або частково належні їм права на об'єкти авторського права і (або) суміжних прав з управління акредитованої організації колективного управління в порядку, передбаченому цим Законом. Обов'язкове колективне управління не передбачає вилучення правовласником, повністю або частково, належних йому майнових прав з управління акредитованою організацією» [3]. Із наведених норм вбачається, що інститут вилучення майнових прав із управління характерний лише для двох видів управління - добровільного і розширеного, обов'язкове управління такого права не передбачає.

Відмінність між вилученнями в зазначених сферах полягає лише у тому, що при добровільному колективному управлінні право власник завжди знає які права в якому обсязі і якій організації він передав і звертається з вилученням до одразу відомої йому організації. У випадку розширеного управління воно «здійснюється щодо майнових прав усіх правовласників за відповідною категорією у сферах, щодо яких акредитовано організацію, у тому числі тих, що не уклали договір про управління об'єктами авторського права і (або) суміжних прав з акредитованою організацією, незалежно від обраного такими правовласниками способу управління належними їм правами» [3]. Тобто в зазначеній сфері управління правовласник може не знати про факт включення його прав в управління і розширене управління може навіть накрестись на добровільне. І лише при отриманні ним зібраної винагороди йому про такий факт управління стає відомо. Саме тому реалізація права на відкликання в розширеному управлінні значно віддалена в часі у порівнянні з добровільним управлінням.

Важливо відзначити, що інститут відкликання є новим для сфери колективного управління правами, оскільки до прийняття закону в 2018 році йшлося всього лиш про розірвання договору на управління. Інститут вилучення у порівнянні з попередньо діючим є, на наш погляд значно ширшим і динамічнішим. Йдеться про те, що вилучити правовласник свої майнові права із управління може в доволі різних комбінаціях: усі права із добровільного або їх частину; усі із розширеного або їх частину у випадках накладення обох сфер. До речі, в останньому випадку саме ефективність здійснення управління впливатиме на прийняття рішення із якого управління вилучити права, а це знову ж є позитивним для правовласника. Ми з цього приводу вважаємо, що саме завдяки запровадженню можливості управляти на добровільній основі в одних і тих же сферах різними організаціями та реалізовувати право на вилучення майнових прав, законодавцем зроблено перший крок до формування цивілізованого ринку в сфері колективного управління. І хоча система ще перебуває на стадії формування, такі кроки законодавця слід визнати фундаментальними і вірними.

Добровільне колективне управління здійснюється організацією виключно на основі договору із правовласником. Стосовно правової природи зазначеного договору слід вказати, що він є таким, на якого поширюються загальні положення ЦК України про договори з урахуванням особливостей договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, передбачені главою 75 ЦК України [5]. В.М. Крижна договори про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності відносить до групи договорів у сфері інтелектуальної власності, спрямованих на набуття, зміну або припинення майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності [6, с. 621].

До 15 травня 2018 році в Законі України «Про авторське право і суміжні права» існувала норма ст. 49, згідно з якою встановлювалось, що договір колективного управління майновими авторськими та суміжними правами регулює відносини між суб'єктами авторського права та суміжних прав та відповідними організаціями колективного управління, які уповноважують управителів діяти від імені суб'єктів авторського права чи суміжних прав у відносинах з користувачами такими об'єктами інтелектуальної діяльності з питань погодження розміру винагороди, укладення з користувачами договорів про використання

прав, переданих в управління, збору, розподілу виплати зібраної винагороди за використання об'єктів авторського права чи суміжних прав суб'єктам авторського права і суміжних прав, правами яких вони управляють, вчинення інших дій, необхідних для захисту прав, управління якими здійснює організація колективного управління, в тому числі звернення до суду за захистом прав суб'єктів авторського права чи суміжних прав відповідно до статутних повноважень та доручення. Станом на сьогодні вказана стаття вилучена і, що примітно, в Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» не включено. Це є упущенням законодавця, на нашу думку. Адже в останньому законі згадуються лише договори про партнерство та про представництво прав, тоді як норми щодо основоположного договору, з якого розпочинаються усі суспільні відносини, відсутні. Для заповнення означеної прогалини пропонуємо доповнити ст. 1 дефініцією договору про колективне управління у дещо спрощеному варіанті, у порівнянні з наведеним. Відтак пропонуємо під договором колективного управління розуміти договір, що регулює відносини між правовласниками та відповідними організаціями колективного управління, які уповноважують управителів діяти від їх імені у відносинах з користувачами таких об'єктів інтелектуальної діяльності з питань: погодження розміру винагороди, укладення з користувачами договорів про використання прав, переданих в управління; збору, розподілу та виплати зібраної винагороди за використання таких об'єктів правовласникам, правами яких вони управляють; вчинення дій, необхідних для захисту прав, управління якими здійснює організація колективного управління, в тому числі звернення до суду за захистом прав правовласників відповідно до статутних повноважень та доручення.

Важливо також відзначити, що здійснюючи добровільне колективне управління організації вчиняють юридичні та фактичні дії від свого імені, але в інтересах правовласника. Згідно ч. 2 ст. 237 Цивільного кодексу України, «Не є представником особа, яка хоч і діє в чужих інтересах, але від власного імені, а також особа, уповноважена на ведення переговорів щодо можливих у майбутньому правочинів» [5]. Із цієї норми випливає, що колективне управління правами не можна визнати представництвом в чистому виді. Л.Р. Майданик з цього приводу зазначає, що «договір колективного управління майновими правами суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав слід вважати різновидом договору про надання послуг з розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, на який поширюються положення закону про ліцензійний договір з наданням виключної ліцензії на використання об'єкта права інтелектуальної власності з правом надання не виключних ліцензій щодо використання зазначених об'єктів іншим особам. Вказаний висновок вважаємо вірним лише частково, оскільки норма п. 5 ст. 5 Закону встановлює, що «Правовласники, у тому числі ті, які уклали договір про управління майновими правами на колективній основі з організацією колективного управління, мають право на свій розсуд надавати дозвіл на некомерційне використання належних їм об'єктів авторського права і (або) суміжних прав» [3]. Відтак вірним наведений буде висновок, якщо мова йтиме про ліцензійний договір з наданням невиключної ліцензії.

На процесуальний статус організації колективного управління правами звертає увагу Мисенко О., вказуючи, що «Звернення ОКУ до суду за захистом майнових прав правовласника, під час здійснення добровільного колективного управління, відбувається від імені правовласника. Відтак, в процесуальних відносинах ОКУ, що здійснює добровільне колективне управління, виступає як представник правовласника, що здійснює від імені правовласника його процесуальні права та обов'язки (представник – учасник судового процесу, але – не учасник справи)» [7]. Можливість ОКУ, що здійснює добровільне колективне управління, бути представником у судовому процесі, на думку вченого – це виключення із загального правила про представництво лише адвокатами або законними представниками. Із зазначеного вбачається неоднозначність думок вчених стосовно правового статусу організації колективного управління правами. Таку неоднозначність породжує факт, що нормами матеріального права організації не прирівнюються до представників, тоді як нормами процесуального – навпаки.

Далі вчений вказує, що «В цьому відмінність від ОКУ, що здійснює розширене або обов'язкове колективне управління, які у судовому процесі мають статус особи, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб (тобто – учасник справи), звісно, якщо не має доручення від правовласника (закон допускає наявність договорів з правовласниками у випадку розширеного або обов'язкового колективного управління). Якщо підставою позову є порушення договору, у якому ОКУ, що здійснює добровільне колективне управління, виступала від свого імені, хоча і в інтересах правовласника, то, відповідно, і звертатись до суду ОКУ в такому випадку буде від свого імені – за захистом своїх майнових прав, що виникли з договору (наприклад, права вимоги виплати винагороди за використання твору)» [7].

Вірним вважаємо висновок вченого, що в договірних спорах ОКУ, що здійснює добровільне колективне управління, звертається до суду від свого імені, а у позадоговірних спорах (при розширеному та

колективному управлінні) – від імені правовласника. Такий висновок цілком, на нашу думку, буде справедливим не лише при визначенні процесуального статусу організації, а й при визначенні матеріально-правового його статусу. Здійснення управління від свого імені або від імені правовласника є визначальним у даному питанні.

Висновки. Отож, дослідження особливостей добровільного колективного управління дозволило сформулювати нам наступні висновки.

1. Добровільне управління після прийняття спеціального Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» стало одним із трьох видів колективного управління.

2. Здійснення його відбувається на договірних відносинах виключно щодо майнових прав, які передані правовласниками в управління і включені у відповідні каталоги організацій.

3. Здійснюється добровільне управління громадським об'єднанням зі статусом юридичної особи, зареєстроване в Установі, що не має на меті отримання прибутку, засноване виключно правовласниками, діяльність якого спрямована на колективне управління майновими правами на об'єкти авторського права і (або) суміжних прав.

4. До сфер, які покриває добровільне управління, належать усі сфери, крім тих, що визначені для обов'язкового та розширеного управління. Причому, сфери добровільного і розширеного управління можуть накладатись одна на одну.

5. Важливою гарантією для правовласника є запровадження законодавцем права на відкликання майнових прав із управління повністю або частково. Таким чином формується конкурентний ринок між організаціями, що сприятиме підвищенню їх ефективності.

6. Для відновлення дефініції договору про колективне управління, яка була прибрана із закону про авторське право, але так і не поміщена в закон про ефективне управління пропонуємо доповнити ст. 1 вказаною дефініцією. Відповідно під договором колективного управління пропонуємо розуміти договір, що регулює відносини між правовласниками та відповідними організаціями колективного управління, які уповноважують управителів діяти від їх імені у відносинах з користувачами таких об'єктів інтелектуальної діяльності з питань: погодження розміру винагороди, укладення з користувачами договорів про використання прав, переданих в управління; збору, розподілу та виплати зібраної винагороди за використання таких об'єктів правовласникам, правами яких вони управляють; вчинення дій, необхідних для захисту прав, управління якими здійснює організація колективного управління, в тому числі звернення до суду за захистом прав правовласників відповідно до статутних повноважень та доручення.

7. Подальший розвиток наукових вчень у сфері добровільного управління може стосуватись чіткішого визначення правового та процесуального статусу організацій, які управляють правами.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1994. № 13. ст. 64 [in Ukrainian].
2. Майданик Л.Р. Колективне управління майновими авторськими та суміжними правами за цивільним законодавством України: монографія. Київ: Алеута, 2013. 48 с.
3. Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» від 15.05.2018 № 2415-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*/ 2018. № 32. Ст. 242.
4. Реєстр організацій колективного управління URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=2e29db4f-7ddf-49bc-bc06-608a149d0d69&title=KolektivneUpravlinniaUSferiAvtorskogoPravaISumizhnikhPrav> (дата звернення: 04.06.2021).
5. Цивільний кодекс України [Civil Code of Ukraine] від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
6. Крижна В.М. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасиво-Фатєєвої, В.Л.Яроцького. Харків: Право, 2011. Т. 2. 816 с.
7. Мисенко О. Правові підстави встановлення державою колективного управління. URL: <https://blog.liga.net/user/amyisenko/article/38957>.

References

1. Zakon Ukrainy «Pro avtorske pravo i sumizhni prava» [On Copyright and Related Rights] vid 23.12.1993 № 3792-XII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of Verkhovnoa Rada Ukrainy (VVR)* (1994), 13, 64 [in Ukrainian].
2. Maidanyk, L. R. (2013). *Kolektyvne upravlinnia mainovymy avtorskymy ta sumizhnymy pravamy za tsyvilnym zakonodavstvom Ukrainy [Collective management of property copyrights and related rights under the civil legislation of Ukraine]: monohrafiia*. Kyiv: Alerta [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy «Pro efektyvne upravlinnia mainovymy pravamy pravovlasnykiv u sferi avtorskoho prava i (abo) sumizhnykh prav» [About effective management of property rights of right holders in the field of copyright and (or) related rights] vid 15.05.2018, № 2415-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of Verkhovnoa Rada Ukrainy (VVR)*, (2018), 32 [in Ukrainian].
4. Reiestr orhanizatsii kolektyvnoho upravlinnia [Register of collective management organizations]. Retrieved from <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=2e29db4f-7ddf-49bc-bc06-608a149d0d69&title=KolektivneUpravlinniaUSferiAvtorskogoPravaISumizhnykhPrav> [in Ukrainian].
5. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [Civil Code of Ukraine] vid 16.01.2003, No 435-IV. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information of Verkhovnoa Rada Ukrainy (VVR)*, (2003), 40-44 [in Ukrainian].
6. Kryzhna, V. M. (2011). *Rozporiadzhennia mainovymy pravamy intelektualnoi vlasnosti. Tsyvilne pravo: pidrunyk: u 2 t. T. 2 [Disposal of intellectual property rights] (2011) / V.I. Borysova (ker. avt. kol.), L.M. Baranova, T.I. Biehoa ta in; za red. V.I. Borysovoi, I.V. Spasybo-Fatieievoi, V.L.Iarotskoho*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
7. Mysenko, O. *Pravovi pidstavy vstanovlennia derzhavoiu kolektyvnoho upravlinnia [Legal grounds for the establishment of collective state management]*. Retrieved from <https://blog.liga.net/user/amyisenko/article/38957> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 05.06.2021.